

اصول حاکم بر اعمال اداری

(در رویه قضایی انگلیس و ایران)

تألیف:

دکتر سید حسین ملکوتی هاشمینی

استادیار گروه حقوق دانشگاه تبریز

سرشناسه	: ملکوتی هشجین، سیدحسین، ۱۳۵۴-
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc. انگلستان. قوانین و احکام Great Britain.Laws,etc.
عنوان و نام پدیدآور	: اصول حاکم بر اعمال اداری (در رویه قضایی انگلیس و ایران)/ تألیف سیدحسین ملکوتی-هشجین.
مشخصات نشر	: تبریز: رندان قلم، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ش، ۳۷۴ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۱۹۴-۵-۱۲۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۳۱۵ - ۳۷۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: حقوق اداری -- ایران
موضوع	: Administrative law -- Iran
موضوع	: حقوق اداری -- انگلستان
موضوع	: Administrative law -- Great Britain
موضوع	: رویه قضایی -- ایران
موضوع	: Jurisprudence -- Iran
موضوع	: رویه قضایی -- انگلستان
موضوع	: Jurisprudence -- Great Britain
موضوع	: حقوق تطبیقی
موضوع	: Comparative law
رده بندی کنگره	: KMHT۷۲۰
رده بندی دیویی	: ۳۴۳/۵۵۰۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۴۳۶۴۵۲
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

عنوان کتاب	◆ اصول حاکم بر اعمال اداری (در رویه قضایی انگلیس و ایران)
نویسنده	◆ دکتر سید حسین ملکوتی هشجین
نوبت چاپ	◆ اول - تبریز - وزیري - تابستان ۱۴۰۰
چاپ	◆ روز
صحافی	◆ روز
تیراژ	◆ ۱۰۰۰ جلد
شابک	◆ ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۱۹۴-۵-۴
قیمت	◆ ۱۲۰۰۰۰ ریال

فهرست

مقدمه	۱
فصل اول - بنیان‌های نظارت قضایی بر اعمال دولت	
گفتار اول - مفاهیم بنیادین	۱۵
بند اول - دولت	۱۵
الف - تبیین مفهوم دولت	۱۵
ب - ویژگی‌های دولت مدرن	۱۸
ج - تمایز مفهوم دولت از مفهوم حاکمیت	۲۰
د - تمایز مفهوم دولت با حکومت	۲۰
بند دوم - انواع اعمال دولت	۲۱
الف - اعمال سیاسی، اعمال اداری و قضایی	۲۲
ب - اعمال حاکمیت و اعمال تصدی	۲۵
ج - اعمال حقوق عمومی و حقوق خصوصی	۲۷
بند سوم - انواع نظارت بر اعمال دولت	۲۹
الف - نظارت سیاسی	۲۹
ب - نظارت مالی	۳۰
ج - نظارت اداری	۳۲

- گفتار دوم- توسیع یا تضییق دایره شمول حکم مقنن ۱۵۰
- بند اول- توسیع دایره شمول حکم مقنن ۱۵۰
- بند دوم- تضییق دامنه شمول حکم مقنن ۱۵۲
- گفتار سوم- عمل خلاف هدف و حکم مقنن ۱۵۵
- گفتار چهارم- امتناع از انجام تکالیف یا اعمال اختیارات قانونی ۱۵۷
- گفتار پنجم- ملاحظات نا مرتبط ۱۵۹
- گفتار ششم- هدف نامشروع ۱۶۰
- گفتار هفتم- فقدان صلاحیت ۱۶۲
- بند اول- فقدان صلاحیت محلی ۱۶۳
- بند دوم- فقدان صلاحیت ابتدائی ۱۶۳
- بند سوم- غصب صلاحیت ۱۶۶
- بند چهارم- فقدان صلاحیت به دلیل اختتام موعد قانونی ۱۶۷
- بند پنجم- مداخله در صلاحیت ۱۶۹
- بند ششم- فقدان صلاحیت بدلیل فقد اذن تفویض ۱۷۲
- بند هفتم- تجاوز از اختیارت تفویضی ۱۷۵
- بند هشتم- تقیید صلاحیت ۱۷۷
- گفتار هشتم - اشتباهات موضوعی و حکمی ۱۷۹

- بند اول - اشتباه موضوعی ۱۷۹
- بند دوم - اشتباه حکمی ۱۸۱
- گفتار نهم - رسیدگی منصفانه ۱۸۲
- بند اول - حق بر دفاع ۱۸۴
- بند دوم - الزام به رسیدگی به دلایل ۱۸۵
- بند سوم - حق دسترسی به وکیل ۱۸۶
- بند چهارم - الزام به بیان دلایل ۱۸۷
- بند پنجم - الزام به رعایت اصول حقوقی ۱۸۷
- گفتار دهم - عدم رعایت شریفات قانونی ۱۸۹
- گفتار یازدهم - حق مکتسب ۱۹۱
- گفتار دوازدهم - نقض اصل تسلیط و حقوق مالکانه ۱۹۴
- گفتار سیزدهم - عطف بماسبق نشدن ۱۹۷
- گفتار چهاردهم - تبعیض ناروا ۲۰۰
- گفتار پانزدهم - تناسب ۲۰۳
- نتیجه ۲۰۶
- کتابنامه ۲۱۵

مقدمه:

موضوع این نوشتار واکاوی نظارت قضایی بر قانونمندی اعمال اداری دولت است. دولت نهادی است که وظیفه اداره کشور را بر عهده داشته و به‌عنوان عالی‌ترین نمود اقتدار سیاسی کشور دارای شخصیت حقوقی است. بنابراین می‌تواند برای نیل به اهداف خود، تصمیماتی را اخذ و اعمالی را انجام دهد. ماهیت حقوقی تصمیمات و اعمال دولت یکسان نبوده و واجد آثار حقوقی گوناگون است.

در این راستا اعمال حقوقی دولت - از جهت اینکه برای افراد ایجاد حق و تکلیف می‌کند - از جنبه‌های مختلف دسته‌بندی شده است؛ برای مثال اعمال حقوقی دولت از نظر هدف و غایت به اعمال سیاسی و اداری، از نظر ماهیت به اعمال قانون‌گذاری، قضایی و اجرایی، از نظر موضوع به اعمال حاکمیت و تصدی و از نظر شکلی به اعمال یک‌جانبه (ایقاع) و دوجانبه (عقد) تقسیم شده است.^۱

از سوی دیگر حاکمیت قانون به‌عنوان یکی از اصول بنیادین حقوق عمومی به‌موازات اعمال ناشی از شخصیت حقوقی دولت مطرح شده و چهره‌ای قانون‌مدار از آن به نمایش می‌گذارد. در دولت قانون‌مدار اعمال دولت مقید بر ضوابط و قواعد از پیش مستقری به نام قانون بوده که آن‌هم از اراده اکثریت نمایندگان برگزیده اتباع یک کشور ریشه می‌گیرد.

^۱ - منوچهر طباطبایی مومتمنی، حقوق اداری، تهران: سمت، ۱۳۸۷، ص ۲۷۶.